

Galácia pygua kuery pe Paulo ombopara va'ekue

Galácia pygua kuery pe Paulo ombopara va'ekue

Kova'e kuaxia ma Galácia yvy re Jesus remimbo'e kuery ikuai va'e pe apóstolo Paulo ombopara va'ekue. Ha'e ae omboypy va'ekue igreja ha'e py. Ha'e gui Galácia yvy gui Paulo oo ma rire ha'e py ovaẽ amboae rami rei nhombo'e va'e, judeu regua. Ha'e va'e kuery ma nhombo'e vy aipoe'i: “Moisés lei oeja va'ekue rupi nhandekuai ramo 'rāe Nhanderuete nhanemboeko porã, nhandepire nhamboi uka aguã regua rupi guive”, he'i nhombo'e vy.

Ha'e rã Paulo ma ha'e rami e'ŷ nhombo'e, avakue oikuua rami rive'ŷ. Aipoe'i: “Ayvu porã pendevy xee amombe'u va'ekue ma avakue guigua e'ŷ. Mba'eta xee ma avakue gui naendui neĩ ndaikuuaai karamboae. Jesus Cristo ae oikuua uka xevy” (1.11b-12). “Nhanderuete renonde avave rei lei re onhea'ãa rupi nomboeko porãai 'rã, mba'eta ‘Heko porã va'e ma ojeroviaa rupi 'rã ikuai', he'i” (3.11). “Mba'eta peẽ kuery voi Cristo Jesus re pejerovia vy Nhanderuete ra'y kuery pendekuai”, he'i (3.26).

Ha'e gui ára nhavõ Nhanderuete renonde jaiko aguã ma ha'e rami ae avi, mba'eta nhande ae nhanhe'aãa rupi rive'ŷ 'rã jaupity teko porã, ha'e rã Jesus re jajeroviaa re, ha'e Nhe'ẽ po'akaa rupi anho. “Ha'e nunga rupi aipoa'e: Pendekuai Nhe'ẽ re. Ha'e vy 'rãe ndapejapoi to'o oipota va'e”, he'i (5.16).

Oxarura reve ijayvu vy omboypyague

1 ¹Xee Paulo ma apóstolo aiko. Avakue e'ŷ xemoĩ, neĩ avakue pe e'ŷ guive xemoĩ ucaa. Ha'e rã Jesus Cristo ae xemoĩ va'ekue, ha'e omanoague gui Nhanderuete imboete jevyare va'e voi.

²Irmão kuery xeirũ ikuai va'e ha'e javi reve roxarura Galácia py igreja kuery pendekuai va'e pe.^a

³Tove peẽ kuery tapendu Nhanderuete ha'e [nhande] Senhor Jesus Cristo penemboaxyha'e mby'a porã.

^a 1.2 Atos 16.6; 18.23

⁴Mba'eta ha'e ae ojejuka uka raka'e jajejavyague re, Nhanderuete oipotaa rami vy ko yvy vai regua reko gui nhandereraa jepe aguã.

⁵Tove ha'e anho tomboetea aÿ, ha'e raka'eve rã peve. Amém.

Galácia pygua kuery ojeroviaa gui ojepe'aa re ijayvuague

⁶Ha'e rami avi anhemondyi mba'eta omombe'ua rã aendu Cristo rupi Nhanderuete penemboaxy vy penerenoï va'ekue ri ixugui pejepé'apa vyvoia, ayvu porã ramigua re rive pevapaxe vy.

⁷Ha'e va'e ma amboae ayvu porã e'ÿ guive. Ha'e rami avi amongue rãnda'u Cristo regua ayvu porã oguerovaxe vy penemboeko eta rei.^b

⁸Ha'e gui ayvu porã romombe'u va'ekue rami e'ÿ ri omombe'u va'e rei tove tokanhý, ore e'ÿ vy anjo yva pygua omombe'u tei.

⁹Aipoa'e ae ma va'ekue ri teigue ju aipoa'e: Ayvu porã oregui pendu va'ekue rami e'ÿ ri omombe'u vy tokanhý.

Ayvu porã oendu ha'e omombe'ua re Paulo ijayvuague

¹⁰Ha'e rami xeayvu vy nda'u aÿ avakue pe ri ajejou porã uka, tyrã pa Nhanderuete pe? Avakue rive ri nda'u ambovy'axe? Mba'eta avakue ambovy'aa rupi rive aiko va'e rire ndaikoi 'rãgue Cristo rembiguai.

¹¹Irmão kuery, po ramigua aipota peikuua porã: Ayvu porã pendevy xee amombe'u va'ekue ma avakue guigua e'ÿ.

¹²Mba'eta xee ma avakue gui naendui neí ndaikuuai karamboae. Jesus Cristo ae oikuua uka xevy.

¹³Mba'eta pendu ae ma judeu kuery reko rami aikoague. Mba'eta Nhanderuete pegua igreja kuery amoingo axy rei va'ekue, amombaxe ete vy.

¹⁴Ha'e rami aikoa rupi xeretarã judeu kuery xejaveguiaa gui voi anheá'ave

va'ekue, oreramoï kuery orembo'egue rami ete aikoxe vy.^c

¹⁵Ha'e gui ma xetui'i e'ÿ mbove ma voi Nhanderuete xemboaxyra rupi xeporavo rire xerenoi, ha'e oipotaa rami vy

¹⁶xevy pe oikuua uka Gua'y regua, judeu e'ÿ va'e kuery ikuai rupi amombe'u aguã. Ha'e ramo amboae kuery pe xee naporandui karamboae aiko aguã re,

¹⁷neí Jerusalém tetã katy ma voi ndaai ha'e kuery ranhe xegui apóstolo ikuai va'ea py. Ha'e rã Arábia yvy katy ranhe aa, ha'e gui Damasco tetã py ju ajevy.

Jerusalém py, Síria ha'e Cilícia katy Paulo ooague

¹⁸Ha'e gui mboapy ma'etýa py mae ma Jerusalém katy aa Cefas aexa aguã. Quinze ára re aiko hexeve.

¹⁹Ha'e rã apóstolo kuery mboae ma ndaexai karamboae, Senhor ryvy Tiago e'ÿ vy.^d

²⁰Nhanderuete renonde aipoa'e: Po rami pêvy ambopara vy ndaxeapui.

^b 1.7 Romanos 16.17; 2 Coríntios 11.3,4; Colossenses 2.8; 2 Pedro 2.1-3

^c 1.13,14 Atos 26.9-20   ^d 1.18,19 Atos 9.26-30

- ²¹ Ha'e gui ma Síria ha'e Cilícia yvy katy ju aa.
²² Ha'e rã Judéia yvy re Cristo pegua igreja kuery ikuai va'e ma ndaxerexai teri.
²³ Xereko omombe'ua ramo rive ha'e kuery oendu, "Nhanemoingo axy reiare aý ma omombe'u oikovy jajerovia aguã regua yma rupi ombovaipaxe va'ekue", 'ea rã.
²⁴ Ha'e rami xereko oendu vy oguerovy'a okuapy Nhanderuete.

**Judeu ha'e judeu e'ý va'e ikuiaia rupi apóstolo
kuery ombo'eapoa re ijayvuague**

2 ¹ Ha'e gui catorze ma'etý rire ma Jerusalém katy ju aa karamboae Barnabé reve. Tito avi araa.

² Aa aguã Nhanderuete oikuua ukaague rami vy aa. Ha'e py ma opena va'e kuery pe amombe'u ayvu porã judeu e'ý va'e kuerya rupi amombe'u aikovy va'e. Pavẽ pe'ý guive amombe'u, irmão kuery yvatekueve va'e pe anho, ha'e kuery ombovaipa e'ý aguã anhombo'ea ha'e anhombo'league.^e
³ Ha'e rami teī neī Tito xerupive oo va'ekue pe voi ha'e kuery nda'ijayvui opire omboi uka aguã, grego va'eri.

⁴ Omboi uka aguã ijayvu va'e ma irmão ramigua kuery rive, irmão kuery reve onhemoiru va'ekue. Ha'e kuery ma oikuua pota reixe raka'e opa mba'e gui Cristo Jesus nhandereraa jepe ramo nhandekuaia re, escravo rami ju nhanemoingoxe vy.^f

⁵ Ha'e rami teī ha'e kuery oipota va'e ma neī petēi henda py ma voi ndorojapoi, ayvu porã anhetê va'e peê kuery peguarã opyta aguã.

⁶ Ha'e gui omboetevepy kuery re ma xee napenai, mba'eta Nhanderuete voi amongue rive joegui oayvuve va'e'ý. Ha'e kuery yvatekueve ikuai va'e voi neī petēi henda py naxembo'ei mba'emo pyau re.

⁷ Ha'e rami 'rãgue py xejou porã, mba'eta oikuua amboae regua kuery pe ayvu porã amombe'u aguã Nhanderuete xemoīague, judeu kuery pe Pedro omombe'u aguã omoīague rami avi.

⁸ Mba'eta apóstolo Pedro judeu kuery pe ayvu omombe'ua rupi Nhanderuete oipytyvõa rami avi xee voi xepytyvõ amboae regua ikuiaia rupi amba'eapoa rupi.

⁹ Ha'e gui ha'e rami amba'eapo aguã Nhanderuete xemboaxy vy xemoīague omboetevepy kuery Tiago, Cefas ha'e João oikuua vy orererovy'a, orepopyy guive, xee ha'e Barnabé reve. Mba'eta ojou porã amboae regua kuery mbo'ea rupi ore orekuiaia, ha'e kuery judeu kuery mbo'ea rupi ikuiaia rami avi.

¹⁰ Petēi re anho tema ha'e kuery ojerure, iporiaukue'i roipytyvõ aguã re orema'endu'a aguã. Ha'e gui xee ma ha'e nunga re anheâa ae ma aikovy.

^f 2.4 Irmão ramigua kuery ma nhomoingoxe judeu kuery pegua lei rupi anho, escravo rami ae.

e 2.1,2 Atos 15.1-11

**Pedro pe Paulo ijayvuague, ha'e Cristo Jesus re
jajerovia ramo nhanemboeko porāa re ijayvua**

11 Ha'e gui ma Antioquia tetā py Cefas ovaē ma vy ha'eve e'ŷa rami oiko ramo xeayvu ete ixupe.

12 Mba'eta Tiago remimbou avakue novaēi teria ja Cefas okaru oikovy va'ekue judeu e'ŷ va'e kuery reve. Ha'e rami teĩ avakue ovaē ma ramo opytu'u, judeu kuery gui okyje vy ojep'e'a.

13 Hexeve judeu kuery mboae heta avi onhenhom. Barnabé eteve voi ha'e kuery onhenhomia ramo onhemoingo uka.

14 Ha'e gui ma ha'e kuery ha'eve e'ŷa rami, ayvu porā anhetē va'e rami e'ŷ ikuia xee aexa vy pavē oendua py aipoa'e Cefas pe: “Ndee ma judeu va'eri amboae regua reko rami reiko va'ekue, judeu reko rami e'ŷ. Ha'e gui aŷ ma mba'e re tu amboae regua kuery ri remoingoxe judeu reko rami?” ha'e va'ekue.

15 Mba'eta ore ma judeu ae ma voi orekuai, “Amboae regua ojejavypa rei va'e” ‘ea va'e e'ŷ.

16 Jaikuua guive lei re nhanheāaa rupi e'ŷ nhanemboeko porāa, ha'e rā Cristo Jesus re jajeroviaa re. Ha'e rami vy ore voi Cristo Jesus re rojerovia, ha'e rami vy rojeroviaa re oremboeko porāa aguā, lei re ronheāaa rupi e'ŷ. Mba'eta lei re onheaāaa rupi ma avave rei nomboeko porāai 'rā.^g

17 Ha'e rami avi xapy'a rei Cristo re vy nhanhemboeko porā uka teĩ amongue ojou 'rā jajejavya. Ha'e rami vy nda'u Cristo ae ri nhandeapo jajejavvy aguā rami? Any teve.

18 Mba'eta mba'emo nhambovaipa va'ekue jajapo ju va'e rire mae japyta 'rāgue ojejavypa riae va'e.

19 Ha'e rami 'rāgue py lei re oĩa aikuua porā rire xee amano ae ma lei pe, Nhanderuete pe ju aiko aguā. Xee voi kuruxu re xemoña avi Cristo reve.^h

20 Ha'e rami rire xee ve'ŷ ma aiko, Cristo oiko xere. Aŷ xero'o re aiko teri reve Nhanderuete Ra'y re ajeroviaa rupi aiko, xerayvu vy xere ojejuka uka rire.

21 Xee ma Nhanderuete xemboaxya nambovare e'ŷi. Mba'eta lei re nhanheāaa rupi nhanemboeko porāa va'e rire Cristo omanoague ndovarei 'rāgue.

Galácia pygua kuery pe Paulo oporanduague

3 ¹Peẽ Galácia pygua kuery pene'arandu e'ŷ va'e, mava'e tu penembotavy ra'e? Mba'eta pendua py amombe'u porā va'ekue Jesus Cristo kuruxu re ojejuka ukaague.

^g 2.15,16 “Ore” he'ia ma judeu kuery re ijayvu vy. Galácia pygua kuery ma judeu e'ŷ ikuai. Ha'e gui ha'e javi regua ma Jesus Cristo re ojerovia vy 'rāe oo jepe (Romanos 3.21-30).

^h 2.19-21 Romanos 6.1-4

² Po rami anho aikuaaxe pēgui: Lei re penhea'ā rupi ri nda'u Nhe'ē pejopy, tyrā pa ayvu porā pendu vy pejeroviaa py?

³ Pene'arandu e'ŷ va'e, Nhe'ē reve pemboypy va'ekue ri aŷ to'o re rive ju ta ri ty'y opa mba'e py pendekuai porā?ⁱ

⁴ Pendekuai axy reiague ndovarei ri ty'y mba'everā? Ha'e nungakue ndovare e'ŷi 'rāgue.

⁵ Ha'e gui Nhe'ē mbouare nda'u lei re penhea'ā ramo ri mba'emo porā ojapo penembyte, tyrā pa ayvu porā pendu va'e re pejerovia ramo?

Abraão rekokue re ijayvua

⁶ Ha'e ramigua ae Abraão ojou raka'e, mba'eta "Nhanderuete re ojerovia ramo ojeroviaa re ome'ē teko porā", he'iague rami.^j

⁷ Ha'e nunga rupi jaikuua ojerovia va'e ae Abraão ramymino kuery ikuuaia.^k

⁸ Mba'eta Abraão pe ranhe omombe'u ayvu porā vy "Ndegui vy amoingo porā 'rā yvy regua ha'e javi", he'i va'ekue. Ha'e ramia py ipara re Nhanderuete oikuaa uka ma voi amboae regua kuery ojerovia ramo omboeko porā 'rāa.^l

⁹ Ha'ekue rami vy Abraão ojerovia ete va'e reve omoingo porā avi 'rā ojerovia va'e kuery ha'e javi.

¹⁰ Ha'e rā lei re onhea'ā va'e ma ayvu vaipy meme, mba'eta ipara oiny: "Lei re ikuai va'e ndojapopai ri vy ayvu vaipy opyta."^m

¹¹ Ha'e nunga rupi Nhanderuete renonde avave rei lei re onhea'āa rupi nomboeko porāai 'rā, mba'eta "Heko porā va'e ma ojeroviaa rupi 'rā ikuai", he'i.ⁿ

¹² Ha'e gui lei re nhanhea'ā vy ma jajeroviaa rupi e'ŷ nhandekuai. Ha'e rami 'rāgue py "Lei re oĩa amongue ojapopa ri vy oikove 'rā hexe vy", he'iague rami.^o

¹³ Ha'e gui ma Cristo nhandejogua raka'e lei re ayvu vai oĩa gui, nhanderekovia ayvu vaipy ojeapo vy. Mba'eta ipara oiny: "Yvyra re oupia imoiny va'ekue ma ayvu vaipy meme" he'ia rami.^p

¹⁴ Ha'e rami vy Jesus Cristo ojapo Abraão pe Nhanderuete "Ndegui vy anhomongo porā 'rā" he'iague amboae regua kuery voi oupity aguã. Ha'e rami rā jajerovia vy jajopy 'rā Nhe'ē ombou va'erā va'ekue.

Nhanderuete ayvu mbovaipaara ē'ŷ lei oejaague re ijayvua

¹⁵ Irmão kuery, nhande ae reko re ambojoja ta aŷ. Mba'eta mba'emo jajapo aguã re jajogueroayvu rire nda'evei avave rei ombovaipa, neĩ omoĩave aguã ha'e va'ekue áry.

ⁱ 3.3 Gálatas 5.16-23; Efésios 2.8-10   ^j 3.6 Gênesis 15.6   ^k 3.7 Romanos 4.1-25

^l 3.8 Gênesis 12.3; 18.18   ^m 3.10 Deuterônômio 27.26   ⁿ 3.11 Habacuque 2.4

^o 3.12 Levítico 18.5   ^p 3.13 Deuterônômio 21.23

¹⁶Ha'e gui Abraão ha'e hamymino pe Nhanderuete ijayvu raka'e omoingo porã aguã re. Ha'e ramia py "Hamymino kuery pe" nde'i, mba'eta heta pe rami e'ŷ ijayvu, peteĩ'i pe anho, "Neramymino" he'ia py. Ha'e va'e ma Cristo.^q

¹⁷Ha'e gui aipoa'eve ju: Nhanderuete yma ma voi guexeve guarã ojapo ma rire quatrocentos e trinta ma'etýa py lei oeja avi vy nomboaxa rivei, neĩ nombovaipai ijayvu ma voiague.^r

¹⁸Mba'eta lei re nhanheâa rupi ri Nhanderuete gui mba'emo jajopy va'e rire ijayvuague rupi ve'ŷ jajopy 'rãgue. Ha'e rami teĩ ijayvuague rupi rive Nhanderuete mba'emo ome'ẽ raka'e Abraão pe.

¹⁹Ha'e gui ma mba'erã nda'u oeja avi lei? Lei ma jejavya kuaa ukaarã oeja raka'e, ovare aguã hamymino ijayvu ma voiague va'e oiko peve*i*.^s

Anjo kuery po rupi lei ome'ẽ uka raka'e, ha'e gui amboae po rupi ju.

²⁰"Amboae po rupi ome'ẽ uka" he'ia py ma peteĩ'i re e'ŷ ijayvu vy, mokoĩ re. Ha'e rã Nhanderuete ma peteĩ'i.

²¹Ha'e gui Nhanderuete nda'u ijayvu ma voiague rovai guarã ri lei oeja raka'e? Any teve. Mba'eta tekove me'earã ri lei oeja va'e rire anhetẽ lei re nhanheâa rupi 'rãgue teko porã jaupity.

²²Ha'e gui ipara oinya oikuua uka jejavya guy py meme nhandekuaia, Jesus Cristo re jajerovia vy ome'ẽ 'rã va'ekue jajopy aguã.

Cristo-a py lei nhancererova ague rami ijayvua

²³Ha'e gui hexe jajerovia aguã regua oikuua uka e'ŷ mbove ma lei rupi ranhe nhanemoingo vy omботy pyre rami nhandererek raka'e, jajerovia aguã regua oikuua uka peve.

²⁴Ha'e rami vy lei ma nhandere opena va'e rami ranhe nhandererek raka'e, Cristo-a py nhancererova  aguã, hexe jajerovia ramo nhanemboeko porã aguã.^t

²⁵Ha'e gui jajerovia aguã regua oikuua uka ma rire nhandererek ore rupi ve'ŷ nhandekuai.

²⁶Mba'eta pe  kuery voi Cristo Jesus re pejerovia vy Nhanderuete ra'y kuery pendekuai.

²⁷Mba'eta Cristo re penhemongarai uka va'ekue ha'e javi ma Cristo py avi penhemonde.

²⁸Ha'e nunga rupi jipovei 'rã judeu ha'e grego, escravo ha'e escravo e'ŷ, avakue ha'e kunhague, mba'eta Jesus Cristo re vy ha'e javive pete  regua anho nhandekuai.

²⁹Ha'e rami vy Cristo pegua peiko vy pe  kuery voi Abra  ramymino kuery pendekuai, ha'e ijayvuague peupity avi aguã rami guive pendekuai.

q 3.16 Gênesis 13.15; 24.7   r 3.15-18 Hebreus 6.13-18   s 3.19 Romanos 5.20,21

t 3.24 Romanos 10.4

Cristo re vy Nhanderuete ra'y kuery jaikoa re ijayvua

4 ¹Aipoa'e: nguu gui ta'y kuery mba'emo ojopy aguā rami ikuai va'e ma kyrīgue teri ikuiaja escravo rami ete 'rā ikuai, opa mba'e ha'e kuery pe guarā oī teī.

²Ha'e rami vy imbo'ea ha'e hexe opena va'e kuery oipotaa rami 'rā ikuai, tuu oa'angaague ára novaēi teria ja.

³Nhande kuery voi ha'e rami avi nhandekuai va'ekue. Kyrīgue rami teri nhandekuai jave escravo rami nhanemoingoa va'ekue ko yvy regua oikuua rami rive.

⁴Ha'e gui oa'angaague ára ovaē ramo Nhanderuete ombou Gua'y ae kunha gui oiko aguā, lei rupi guarā,

⁵lei rupi nhandekuaiague gui nhandereraa jepe vy ta'y kuery ete nhanemoingo aguā.

⁶Ha'e gui ta'y kuery jaiko ramo nhandepy'a re Nhanderuete ombou Gua'y Nhe'ẽ, ojapukai vy "Xeru, Xeru" he'i va'erā.

⁷Ha'e nunga rupi escravo ve'ŷ, ta'y kuery ma peiko. Gua'y kuery Nhanderuete penemoingo rire ixugui mba'emo porā pejopy aguā rami pendekuai.^u

Gueko ymague ae rupi ju ojevyxea re ijayvuague

⁸Ymave rupi Nhanderuete peikuaa e'ŷ mbove escravo rami pendekuai teri va'ekue Nhanderuete ramigua kuery pe rive.

⁹Aŷ ma peikuaa ma Nhanderuete, ha'e ranhe pendekuaa rire. Mba'e re tu ha'vy pejevyxe ju mba'emo ipo'aka e'ŷ ha'e ovare'ŷ va'e re, ha'e nunga pegua escravo ju pendekuaixe vy?

¹⁰Mba'eta amongue ára pemboeteve 'rā joegui, amongue jaxy, mba'emo oiko aguā ára ha'e amongue ma'etŷ guive.

¹¹Ha'e ramo xee akyje peē kuery rupi amba'apoague ndovarevei gui.^v

Paulo ndoikuaai reia re ijayvuague

¹²Xee rami avi pendekuai 'rāgue, mba'eta xee voi peē rami aiko.^w Irmão kuery, po rami anho ajerure, mba'eta xevy pe mba'eve py ndapejapo vai.

¹³Jypy'i pěvy ayvu porā amombe'u jave xemba'eaxy ete va'ekue, peē peikuaa porā.

¹⁴Xee aiko axya peē kuery pe voi haxy ete va'ekue peropo'aka aguā. Ha'e ramive ma peē kuery ndaxerexaxe e'ŷi, ndaxerayvu e'ŷi guive. Ha'e rami

^w 4.12 Paulo ma judeu va'eri judeu e'ŷ va'e reko rami oiko ombo'ea rupi (1 Coríntios 9.21,22).

^u 4.1-7 Romanos 8.14-17   ^v 4.8-11 Colossenses 2.16,17

'rāgue py xemovaẽ porã va'ekue Nhanderuetea guigua anjo rami, Jesus Cristo rami ete.

¹⁵Ha'e gui aÿ ma mba'exa tu noïvei ri pendekuai porãague? Xee aipoa'e porã: Ha'eve va'e rire penderexa ae penoë 'rāgue raka'e xevy peme'ë aguã.

¹⁶Ha'e gui aÿ ma anhetẽ va'e rupi xee romongeta vy nda'u penderovaigua ju ri aiko?

¹⁷Ha'e rã amboae kuery ma pendererory merami rive xegui pendererovapaxe vy, ha'e kuery re ju peo aguã.

¹⁸Ha'eve avi iporã va'e re peo aguã, pendereve xee aiko jave anho e'ÿ.

¹⁹Xera'y kuery, peë kuery re nda'evei aiko imemby raxy va'e rami, pendere Cristo reko ojekuaa porã e'ÿa ja.

²⁰Ha'eve va'e rire aÿ voi xee avaẽ 'rāgue peë kuerya py amboae rami ju xeayvu aguã, mba'eta ndaikuaai rei peë kuery reko.

Sara ha'e Agar rekukue re ombojojaague

²¹Lei rupi rive pendekuaixe va'e, pemombe'u xevy: Ndapeikuai ri ty'y lei re oïl va'e?

²²Mba'eta ipara oiny: "Abraão oguerekó mokoõ gua'y. Peteí ma kunha escrava pi'a, ha'e rã amboae ma escrava e'ÿ pi'a raka'e."^x

²³Escrava pi'a ma to'o gui rive itui'i. Ha'e rã escrava e'ÿ pi'a ma Nhanderuete ijayvuague rami vy itui'i.

²⁴Ha'e nunga oiko raka'e jaikuaa pota aguã, mba'eta ha'e va'e kunhague ma mokoõ ayvu nhanderekorã oeja pyre rami. Peteí ayvu ma Sinai vytyt re oeja, escravo rami nhanemoingo va'e. Ha'e va'e ma Agar.^y

²⁵Mba'eta Agar ma Arábia regua Sinai vytyt rami, ha'e Jerusalém tetã aÿgua rami guive oiko, mba'eta ha'e pygua kuery escravo rami meme teri ikuai.

²⁶Ha'e rã Jerusalém yvategua pygua kuery ma escravo e'ÿ ikuai. Ha'e va'e ae ma nhandexy.

²⁷Mba'eta ipara oiny: "Nememby e'ÿ va'e, kyrí va'e reikuavã e'ÿ teri va'e, evy'a ke. Kyrí va'e raxy rendu e'ÿ teri va'e, enhendu atã ke revy'a vy, mba'eta ome reve oiko va'e memby kuery gui hetave 'rã ikuai kunha oeja pyre memby kuery."^z

²⁸Ha'e gui irmão kuery, peë ma Isaque itui'iague rami avi Nhanderuete ijayvuague rami vy peiko.

²⁹Yma guare rami to'o gui itui'i va'ekue ma opu'ã rei raka'e Nhe'ë gui itui'i va'ekue re. Ha'ekue ramigua ae aÿ voi oiko.

^x 4.22 Abraão ma mokoõ kunha re omenda raka'e, gua'yxy ae'i Sara re, ha'e gui escrava Agar re guive, Nhanderuete oipotaa rami e'ÿ tei. Sara pi'a ma Isaque, ha'e rã Agar pi'a ma Ismael (Gênesis 16.). ^y 4.24 Sinai vytyt re ma lei judeu kuery rekorã oeja raka'e. Ha'e va'e rupi onhealã va'e ma escravo rami meme ikuai (Êxodo 20; Hebreus 12.18-29).

^z 4.27 Isaías 54.1

30 Ha'e rami teĩ ipara re oĩ: “Eipe'a ke escrava ipi'a reve, mba'eta nda'evei escrava e'ŷ pi'a rami avi escrava pi'a ojopy aguã mba'emo.”^a

31 Ha'e rami vy irmão kuery, nhande ma escrava memby kuery e'ŷ, ha'e rã escrava e'ŷ memby kuery nhandekuai.

Lei rupi nhandekuai 'rágue py Cristo re anho jajerovia aguã re ijayvua

5 ¹Escravo ve'ŷ nhandekuai aguã ae Cristo nhandereraa jepe. Peĩ atã ke ha'vy escravo penhemingo uka jevy e'ŷ aguã.^b

²Mba'eta xee Paulo aipoa'e pêvy: Pendepire pemboi uka ramo Cristo pendereraa jepeague ndovarei 'rã.

³Teígue ju aipoa'e pavẽ pe: Opire omboi uka va'ekue ma lei re oĩ va'e ha'e javi ojapo aguã rami ikuai.

⁴Peẽ kuery lei re penhea'ãa rupi penhemboeko porã ukaxe va'e, pejepe'a ma Cristo gui, ha'e penemboaxyague peja guive.

⁵Mba'eta ore ma Nhe'ẽ rupi vy rojerovia reve roarõ roikovy teko porã ome'ẽ mbyrã.

⁶Mba'eta Cristo Jesus re nhandekuai ramo mba'everã ndovarei nhandepire nhamboi ukaague, neĩ nhamboi uka e'ŷa voi. Ovare va'e ma jajeroviaa nhandeporayvua rupi jaexa uka va'e anho.

⁷Peẽ kuery pendekuai porã va'ekue. Mava'e tu pendejoko ra'e anhetẽ va'e rupi pendekuai ve'ŷ aguã?

⁸Mba'eta ha'e rami aguã ma penerenoĩare gui e'ŷ ou.

⁹Trigo mbovua minha ruxã'i teĩ mesa ha'e javi 'rã omoeakuãmba.

¹⁰Ha'e rami teĩ xee ma Senhor rupi vy ajerovia amboae rami rei peikuua e'ŷ aguã. Ha'e rã penemoangeko reia mava'e rã rei opaga 'rã.

¹¹Ha'e gui irmão kuery, xee ma nhandepire nhamboi uka aguã re teri anhombo'e va'e rire mba'exa 'rágue tu ha'vy xembojexavai reia? Ha'e rami anhombo'e va'e rire ha'e kuery ndojou vaivei 'rágue kuruxu re Cristo ojuka ukaague amombe'u rã.

¹²Ha'eveve 'rágue penemoangeko reia kuery ha'e kuery ae onhekxyximbä va'e rire.

Escravo ve'ŷ ma jaiko vy nhandeporayvu aguã re ijayvua

¹³Mba'eta peẽ irmão kuery, escravo ve'ŷ pendekuai aguã Nhanderuete penerenoĩ. Ha'e rami avi escravo ve'ŷ pendekuiai rupi nda'evei to'o oipotaa rami pendekuai aguã, ha'e rã pejoayvua rupi 'rã pendekuai peteĩ-teĩ rembiguai rami.^c

¹⁴Mba'eta lei re oĩ va'e ha'e javi 'rã jajapo peteĩ'i ayvu rupi nhandekuai vy: “Peayvu peneirũ peẽ ae pejeayvua rami” he'iague.^d

¹⁵Ha'e rami teĩ jomeme pejoxu'u ha'e penhomboi-mboi ri vy penheangu ke peẽ ae penhomomba e'ŷ aguã.

a 4.30 Gênesis 21.10   **b** 5.1 João 8.32,36   **c** 5.13 Romanos 6.18,19; 1 Pedro 2.16,17

d 5.14 Levítico 19.18

To'o rembiapo ha'e Nhe'ẽ guigua re ijayvua

¹⁶ Ha'e nunga rupi aipoa'e: Pendekuai Nhe'ẽ re. Ha'e vy 'rãe ndapejapoi to'o oipota va'e.

¹⁷ Mba'eta to'o oipota va'e ma Nhe'ẽ ndoipotai, ha'e Nhe'ẽ oipota va'e ma to'o ndoipotai, joo ramigua e'ŷ vy. Ha'e nunga rupi ae ndapejapo kuaai peipota va'e.

¹⁸ Ha'e rã Nhe'ẽ ri pendererekó ramo lei guy py ve'ŷ pendekuai.^e

¹⁹ Ha'e gui to'o guigua ma jaikuua pavé: tavy reia, teko ky'a, jajejoko e'ŷa,

²⁰ mba'emo ra'angaa re jajeroviaa, mba'evyky, joe nanhandea'eia, joe nhapu'ã reia, takâte'ŷ, joupe nhandevai reia, nhandeyvate reixeia, joegui jaja'oa, joo rami e'ŷ-e'ŷ nhandekuaia,

²¹ jajojou vai reia, jaka'u reia, jakaru guaxua rupi nhandekuaia, ha'e ramigua anho. Ha'e nunga re pêvy xeayvu ae ma va'ekue, ha'e aŷ ma amombe'u porâve ju: Ha'e rami ikuai va'e ma Nhanderuete po'akaa pyguarã e'ŷ.

²² Ha'e rã Nhe'ẽ guigua ma pova'e: mborayvu, vy'a, mby'a porã, jajogueropo'akaa, joupe jajapo porãa, nhanhopytyvõa, ojeroviapy jaikoa,

²³ nhandevai rive e'ŷa ha'e jajejokoa. Ha'e ramigua jokoarã lei jipoi.

²⁴ Ha'e Jesus Cristo pegua ikuai va'e ma kuruxu re ojuka avi ma to'o opa marã rei oipota va'e.

²⁵ Nhe'ẽ re vy jaikove rire Nhe'ẽ reve ae tema nhandekuaia.

²⁶ Nda'evei jajejou porã rei aguã, nhanhombopoxy ha'e jajojou vaia rupi.

Nhanhopytyvõ ha'e nhandejee ae jaikuua pota aguã re ijayvua

6 ¹ Irmão kuery, amongue ha'eve e'ŷa rami oiko rã oexaa ramo peẽ Nhe'ẽ reve pendekuai va'e pemongeta 'rã, pendevai e'ŷ re. Penheangu ke guive peẽ voi penhembotavy uka e'ŷ aguã.

² Peraa ke peteĩ-teĩ voyi. Ha'e rami vy 'rãe Cristo guigua lei rupi pendekuai.^f

³ Ha'e rã amongue heko porâve e'ŷ teĩ ojeupe "Xereko porã" he'i vy ha'e kuery ae ojekore.

⁴ Peteĩ-teĩ peikuaa pota peẽ ae penderekó re. Ha'e rami vy 'rãe pejererovy'a aguã ha'eve, amboae kuery reko re peikuaa pota rei nda'eit.

⁵ Mba'eta peteĩ-teĩ ogueraa rã ovoyi ae.

Mba'emo nhanhotŷague gui nhamono'õ ju 'rãa re ijayvua

⁶ Ayvu porã re penembo'ea rã opa mba'e porã pemboja'o 'rã penembo'ea kuery pe.

⁷ Pejekore eme pova'e nunga re, mba'eta Nhanderuete ndojejojai ukai 'rã, mba'eta nhanhotŷague gui ae ju 'rã nhamono'õ.

e 5.16-18 Romanos 8.1-9 f 6.1,2 Mateus 18.15; Lucas 17.3,4; Tiago 5.19,20

⁸To'o guigua onhotŷ rire to'o gui ju 'rā omono'ō imombaarā. Ha'e rā Nhe'ē guigua ri onhotŷ rire ma Nhe'ē gui ae ju 'rā omono'ō tekove marā e'ŷ.

⁹Japytu'u rive eme joupe jajapo porāa gui, mba'eta oa'angaague ára nhamono'ō 'rā hekobia, ndajajepe'ai rire.

¹⁰Ha'e nunga rupi ha'eve jave jajapo porā 'rā pavē pe, nhandereveguia ojerovia va'e kuery pe katuve ma.^g

Cristo kuruxu regua anho Paulo oguerovy'aa re ijayvuague

¹¹Pexa ke ipara tuvixa rei va'e xepo py ae ambopara va'ekue.

¹²Ha'e gui to'o re onhemboyyatevexe va'e kuery onhea'ã 'rā pendepire pemboi uka aguā re. Ha'e ramigua oipota onhembojexavai uka e'ŷ aguā, mba'eta Cristo kuruxu regua omombe'u va'e rire ombojexavaia ae 'rāgue.

¹³Ha'e rami avi opire omboi uka va'ekue voi ndojapopai 'rā lei re oĩa, ha'e rami teī ha'e kuery onhea'ã pendepire pemboi uka aguā re, ha'e nunga re ojerov'y'a rei aguā.

¹⁴Ha'e rā xee ma mba'eve rei ndarovy'ai kuruxu re nhande-Senhor Jesus Cristo omanoague e'ŷ vy.^h Mba'eta kuruxu re ma yvy regua reko omano ae ma xevy, ha'e xee voi amano avi yvy regua reko pe.

¹⁵Mba'eta nhandepire nhamboi ucaa, ha'e nhamboi uka e'ŷa voi mba'e'ŷ, hemimoingo pyau jaikoa anho ovare.

¹⁶Tove ha'e rami ikuai va'e ha'e javi toendu mby'a porā ha'e omboaxya, Nhanderuete pegua kuery Israel regua voi.

¹⁷Ha'e rami avi ndaipotavei ma avave rei xemoangeko, mba'eta xerete rupi iperepa ma Jesus káuxa.

Ogueroayvu porāague

¹⁸Irmão kuery, tove penenhe'ē py tapendu nhande-Senhor Jesus Cristo penemboaxya. Amém.

^g 6.6-10 2 Coríntios 9.6-15   ^h 6.14 1 Coríntios 1.22-24; 2.1,2